

מראה מקומות להל' יחוד (8)

פתח פתוח

אזן העזר סי' כ"ז סעיף ט'

Here's the central *sugya* of one of the most broadly practical *heterim* in the world of *issur yichud*. First, review the intertwined *gemara* of last week's *mekoros*:

גמרא קידושין (פא.) "אמר רבה בעלה ... וגייסא ביה", וברש"י

- Four basic and central questions to consider: How to define *pesach*? *Pasuach*? *Reshus ha-rabbim*? Are there any exceptions (as we've seen with other *heterim*)?

And now back to *Masseches Avoda Zara* ...

משנה עבודה זרה (סט.), ובגמרא ע"ז (ריש ע.), "ההוא ביתא ... והאי גיסא אסור" – הגמרא איירי זדיני יין ישראל שהונח אלל נכרי.

Time permitting, you may also want to explore these additional *teshuvos*:

תרומת הדשן סי' רמ"ד

שו"ת הרשב"א (חלק א' סי' אלף רנ"א)

שו"ת הרדב"ז (חלק א' סי' קכ"א)

שו"ת ר' עקיבא איגר – מהדורא קמא

- סי' ק' (ד"ה מה דהעלה, וד"ה וכן משמע) - מהצית מאיר
- סי' ק"א (ריש ד"ה מ"ש מעכ"ת נ"י לסתור)

- How many of the above four questions can you now answer?

[טור (סעיף ט')]

שו"ע (סעיף ט') [ונושאי כלים: חלקת מחוקק, בית שמואל, באר היטב, פתחי תשובה, ט"ז]

לימך עיין –

ספר היראה לר' יונה (ד"ה אל תתייחד – עמוד קעו בהוצאת אשכול) – נדפס צסוף ספר שערי תשובה
בית יוסף (סי' י"א ד"ה כתב הרשב"א), וב"הגהות והערות" על הבית יוסף שם (סי' י"א הערה י"ב –
במהדורת שירת דבורה)
[המשך הגמרא הכא (פא.) – פנימי וחיצון], ובריטב"א
עזר מקודש (על השו"ע הכא)
אריכות נעימה בכל ענין זה – דבר הלכה (סי ג'), דברי סופרים (לסעיף ט')

תרומת הדשן סי' רמ"ד

דעתו חליפותא מיקרי וחוששין לה טפי מצאשה אחרת. וכן מצאתי בתוס' במס' סוטה / פסקי תוס' סוטה כג' / לעניין פתח פתוח לרה"ר דקאמר תלמודא דאין חוששין לה משום ייחוד ואי קנא לה כבר חוששין, ונראה דכ"ש לעניין צעלה בעיר, הנראה לע"ד כתבתי.

שאלה: הא דאמרין צעלה בעיר אין חוששין לה משום ייחוד, אם קנא לה כבר מאותו האיש ונתייחדה עמו כשצעלה בעיר מי חוששין לייחוד כה"ג או לאו?

תשובה: יראה כיון דקנא לה כבר מאותו האיש חוששין לה משום ייחוד אפי' כשצעלה בעיר, דהואיל וקנא לה ועברה על

שו"ת הרשב"א (חלק א' סי' אלף רנ"א)

אסורה על ידי ייחוד. ונודון שלפנינו אינה נחשבת ציד הכחש אדרבא הכחש מתירה / מתירא / מן המלך שמה תועק ויתפש עליה שהאשה עשויה לזווח וכדגרא' צירושלמי התם צפרק אין מעמידין שנייה היא אשה שדרכה לזווח הגע ענמך שהיתה חרשת דרכה לרמוז. והגפת דלתות שאמרת אין זה ייחוד עד שיהא בית נעול דתרעא טריק צירושלמי שער נעול צמנעול משמע. וכדמשמע התם צירושלמי צפרק המדיר דגרא' התם תרעא טריק סוטה מוגף צריכה. וטעמא כל שאינו צמנעול ירא הוא שמה יכנס אחר שלא צרשות וכענין ההוא עוצדא דפרק בתרא דעבודה זרה (דף ס"ט) ציין נכך. ועוד דהתם צפרק המדיר / כתובות / דף ע"ו) אמרו ככל הנך דאתמרן התם וכולוהו אם הציאה ראייה לדצריה נאמנת. ואין לך ראייה לדצריה יותר מזה שלא נתייחדה לרצונה אלא מתוך האונס. וכל הנך צירושלמי כשנעשו שלא מתוך טענה ידועה. ולפיכך יש לחוש להן שמה נכחונו שניהם ורגלים לעברה יש מה שאין כאן.

ולענין מה שאמרת באשת כהן שנכנסה בחצר המטרה עם הכתב בחקירה והגיפו הדלתות. מי חיישינן בדאמרין בירושלמי תרעא טריק סוטה.

ודאי מסוגיא דריש פרק אין מעמידין / עבודה זרה / דף ל"ו) נראה לכאורה דאפילו ציחוד דעלמא צאשת כהן אסורה לצעלה. אלא אם כן נחשבת על ידי ממון דמתירא משום הפסד ממונו. הא כל שאינו ירא משום הפסד ממון אפילו צדיעבד אסורה על צעלה. אלא שאין הדעת מכרעת כן דתמה על ענמך שאם כן לא הנחת צת לצברהם אצונו ראויה לכהונה. ועוד דהא תנן אין האשה נאסרת על צעלה אלא על ידי קנוי וסתירה וסתמא קאמר לא שגא אשת ישראל ולא שגא אשת כהן. ועל כן נראה כדצרי הרב צעל התרומות שכתב שם משם רבינו יצחק ז"ל. דלא אמרו אלא צאשת כהן שנחשבה דומיא דצהמה דידו תקיפ' עליה. ואפילו הכי היכא דמתירא משום הפסד ממונו מותרת. אבל אשה שאינה נחשבת צידו אפילו צלא טעמא דהפסד ממונו אינ'

שו"ת הרדב"ז (חלק א' סי' קב"א)

צפונדקי וכו' נראה דנקט פונדקי לרבותא לאשמועינן דמאן דצת צפונדקי לא אחדי דשא דחדרי עליהו ע"כ. וכמדומה לי שלא ראה פונדקי מימיו כי לכל חדר וחדר יש פתח ונועלין אותו צלילה ולפיכך אין מכאן ראייה כלל והא דנקט פונדק אורחא דמלתא נקט דשכיחי אינשי טובא ואיכא עידי ייחוד. עוד הציא ראייה מהך מתנית' דכתיבנא לעיל מדתני עלה ראוה שנתייחדה עמו צאפילה או שיטנה עמו תחת מרגלות המטה אין חוששין וכו' ר' יוסי צר' יהודה אומר אף חוששין לקדושין וכו' והוכיח מהכא וז"ל הא קמן ייחוד למעשה דליכא פתח כלל צהא דאפילו תחת מרגלות המטה. ואני אומר ליכא קמן מידי שגס צעל הדין מודה שאם נתייחדה עמו צאפילה דלא צריך לא פתח ולא נעילת שערים שהרי צמחשך מעשיהם. וכן תחת מרגלות המטה מקום שאין אדם רואה אותם אבל היכא שהוא לאור הנר או ציוס ופתח

שאלת ממני אודיעך דעתי צענין הייחוד אשר הזכירו חכמים ככל מקום אם צריך שיהיה פתח הצית או החדר סגור או אפילו פתוח מפני שנפל מחלוקת צין החכמים צזה. וכן ג"כ הייחוד האוסר את האשה על צעלה מהו גדר זה הייחוד.

תשובה כבר נשאלתי על כיוצא צזה פעם אחרת והעליתי שגדר הייחוד הוא שיהו שניהם צמקום אחד שאם ירצה לצעול לא יראה אותם אדם ואפילו צבד ואפילו שפחה רואי' אותה אין זה ייחוד חוץ משפחה שלצה גס צזה ואינה צושת ליצעל צפניה והכי איתא צמתניתין מי שאחזו ואין לחוש לפתח הצית אם יהיה סגור או פתוח ומפני שראיתי א' מן החכמים שהצריך להוכיח דצד זה וצתוך דצריו צאו דצרים צלתי מחוורים ראיתי לחטט אחריהם כתב הא דתנן צפרק הזורק המגרש את אשתו ולנה עמו

הצית פתוח לעולם אימא לך ללא הוי יחוד דמרתת ולא בעיל
שמא יראוהו מן הפתח ונמצאת מתצייש דכלל גדול שנינו
במשנה ואפי' עבד ואפי' שפחה. עוד הביא רביה מהא
דאמרינן עד שתכנס לחופה ז"ל וענין החופה ידוע ללא בעיא
פתח כלל וכן בתלמוד כניסה לחופה זכרו אבל פתח לא זכרו כלל
ע"כ. נראה מתוך דבריו כי בשעה שמצרכין לכלה ז' ברכות
אעפ"י שלא נתייחד עמה קונה אותה להיות כאשתו לכל דבריו
כיון דהוי חופה דחזיא לביאה שאינה נדה וזה טעות מפורסם
דאי איתא דהכי הוא לא היו צריכין לומר בתלמוד /ירושלמי
פ"ק דיומא ופ"ק דכתובות/ הני דכנסי ארמלן צריך למכנסה
מצעוד יום שלא יהיה כקונה קנין בשבת. ואיפליגו רבותא
דאיכא מ"ד דוקא ארמלן משום דלית להו חיבת חופה אבל
בחולה חיבת חופה קונה. אבל ריב"ש ז"ל שאלו מלפניו דבר זה
והשיב איברא דאין הפרש בין בחולה לאלמנה לענין קנין אבל
הבחולה לא היתה נשאת בזמנא בע"ש כי מה שאמרו דדוכותא
דבתי דינין קבעי בכל יום אשה נשאת בכל יום ביארו המפרשים
ז"ל חוץ מע"ש לפי שאין צ"ד יושבים בשבת ואיכא אקרורי
דעתא ושאלו על מנהגינו למה הבחולה נשאת בע"ש ותירצו
שאין אנו מיחדים עד עבור ז' ימי המשטה ועוד שרובן מקדישין
/מקדשין/ וכונסין יחד וליכא למיחש שמא תזנה תחתיו עד כאן
ונראה שדעתו ז"ל שאין חיבת חופה קונה אלא יחוד וכן כתב
הרמב"ם ז"ל עד שיביא אותה לביתו ויטיח עמה ויפרישה לו
ויחוד זה הוא הנקרא כניסה לחופה והוא הנקרא נשואין בכל
מקום עכ"ל. ועד כאן לא פליגי אלא בחופה שהיו רגילין לעשות
באותן זמנים אבל מה שנהגו במצרים שעושין ז' ברכות והחתן
במקום א' והכלה בחדר בכלל הנשים אין זו חופה הקונה לכ"ע
אבל עיקר הקנין הוא היחוד ולפיכך מיחדין החתן והכלה בחדר
ומצויאין את הנשים כדי שיהיה יחוד הראוי לביאה וכן המנהג
ואפילו לדעת האומרים חיבת חופה דבחולה קונה לא מטעם
הראויה לביאה אמרוה אלא דס"ל דע"י חיבת אותה חופה גמר
וקונה ואפילו שיתחד עמה בשבת מה בכך קנויה ועומדת היא
אבל לא אמרו שהחופה תקרא יחוד. ואע"ג דקי"ל דחופה
הראויה לביאה בעינן ה"מ למעוטי חופת נדה אבל חופת
טהורה כיון שהיא ראויה לביאה במקום היחוד קונה אפי' שלא
במקום היחוד וזה פשוט אפילו למתחילים. וכ"ש דרוב
האחרונים ז"ל הסכימו דאין חיבת חופה קונה אפילו לבחולה
אלא ביחוד במקום הראוי לביאה הילכך אין מכאן ראיה לנ"ד
אלא להפך ממה שנהגו ליחד החתן והכלה בע"ש ולהוציא
הנשים משם וסגרים את הדלת. ואע"ג דלפי סברתי אם הוא
מקום הראוי לביאה אין סגירת הדלת מעלה ומוריד אם אין
רשות לאחרים להכנס שם חששו שמא מרוב הנכנסים ויוצאין

יכנס שום אחד ולא אדעתיה ולפיכך נהגו לסגור את הדלת
ומנהג נביעות הוא עוד רצה להוכיח דחופה דקי"ל דקונה היינו
בלא פתח מההוא דמעשה שאמרו לו אשתו תותרנית ונכנס
אחרים /אחריה/ לחורבה לצודקה ואיכא דמפרש לה בארוסה
והחורבה שלה ואיהו סבר דחורבה הוי יחוד לנשואין ואמרו
חכמים כיון שלא נכנס אחריה אלא לצודקה לא קנאה ואינו
יורשה וכתב וז"ל דוק מינה בהדיא דחשיב יחוד מעליא בחורבה
להיות כאשתו לכל דבר וחורבה לאו בר פתח היא וכן חופה
עכ"ל. ואני אומר כי זה דברי נבואה ומי הגיד לו שאותה חורבה
לא היה לה פתח ומנעול כדי שלא יכנסו בה אחרים לרשותו וכן
חורבה שאחורי הבתים מקום המשממר משמע והא דקרי לה
חורבה משום דלא דיירי בה. ותו דאפילו לדעתו חורבה אפי'
בלא פתח ודלת הוי מקום המונע וראוי לביאה כיון דלא שכיחי
אינשי דעיילי תמן אדרבה שעירים ירקדו שם ומשום הכי אין
נכנסין לחורבה להתפלל וכבר ידעת כי המזיקין מצויים במקום
שאין בני אדם מצויים. ותו דאיפשר דמאן דמפרש לה הכי ס"ל
דיחוד אפילו שלא במקום הראוי לביאה קונה אותה להיות
כאשתו כיון שכבר היא ארוסתו. אבל בני"ד שאתה צא לעשות
אותה כאשתו משום דילמא צא עליה ודאי מקום הראוי לביאה
הוא ובמקום שאחרים רואים אותם אין ראוי לביאה. וראה עוד
מזאת עולם תשוקת האיש הזה להעמיד דבריו שהביא רביה
מהאי דפרק המגרש הלך האב עם שלותי הצעל וכו' או שהיה לו
חצר בדרך ונכנסה עמו ללון מסר האב לשלותי הצעל וכו' ומקשו
עלה ואסיקו תנא סתמא קתני סתם חצר דידה ללון סתם חצר
דידיה לנשואין וכתב וז"ל וסתם חצר בדרך לאו מקום סתם הוא
ונעילת שערים וחשיב ליה יחוד מעליא דהיינו חופה והיינו
ללא מפליג. התם בין חצר דאית ליה פתח נעול לחצר דלית ציה
פתח נעול אלא בין חצר דידה לחצר דידה משום דדין יחוד לא
תליא בפתח כלל עכ"ל. ואתה המעיין ראה גם ראה אם יש בכל
התלמוד חצר בלא פתח ובלא דלתות והלא כופין בני החצר זה את
זה להעמיד להם דלתות. ונראה שהוא מפרש חצר באמצע הדרך
וטעות הוא ואפי' לפי דרכו סתם לינה בלינה ובלילה הוא ראוי
ליחוד אפי' שאין שם פתח והיכי הוה מצי לפלוגי בין חצר דאית
ליה פתח לחצר דלית ליה פתח הילכך אין ראוי לסמוך על דבריו
אלו כלל אלא גדר היחוד הוא שאם יש עדים שראו אותם
מתיחדים ואיפשר לו לבעול שלא יראו אותם בשעת מעשה לא
אלה ולא זולתם אפי' עבד ואפי' שפחה הרי זה יחוד ומצטל את
הגט וקונה את האשה להיות כאשתו לכל דבר לדעת האומרים
יחוד קונה ולא חיבת חופה דבעינן יחוד הראוי לביאה. וז"ל
הרשב"א ז"ל בתשובה סימן תרכ"א והגפת דלתות שאמרת אין
זה יחוד עד שיהיה בית נעול דתרע"א טריק בירושלמי שער נעול

במנעול משמע וטעמא כל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס
אחר שלא ברשות וכענין הנהו עובדי דפרק בתרא דע"ז בין

נסך עכ"ל:

שו"ת ר' עקיבא איגר מהדורא קמא

סי' ק' (ד"ה מה דהעלה, וד"ה וכן משמע) - מהצית מאיר

משני על קושייתם מהעובדא קמא, א"ו משום דעובדא קמא
מעיקרא לא ק"מ להו, משום דמיהרזק שאני וש"מ כנ"ל.

וכן משמע מדבריהם (דף ס"ג ע"ב) דקראו להנהו עובדא
כיעור מה"ט ש"מ הא יחוד הוי אפילו בלא סגירת מנעול,
ובהרשב"א ט"ס והעיקר כגירסת הב"י, וכן העתיקו הפ"י שעל
הירושלמי פ' המדיר, דהיינו והגפת הדלתות שאסרת אין זה
יסוד עיי"ש, וק"ל, וכן מוכח מתשו' הרשב"א גופא דהרי
מהר"ש פסק שע"י יחוד לא נאסרה, ואם בא להוסיף ההיתר
שבנ"ד אפילו יחוד לא הוי, הכי מצעי למימר ובנ"ד אפילו יחוד
לא הוי דהגפת דלתות לא הוי יחוד, גם מה שדן על היתר יחוד
מנד דאם לא כן לא הנחת בת לא"א = לאצרהם אצינו = ודאי
דל"ש הכי על יחוד בסגירת מנעול, א"ו נוסח הגהת צ"י עיקר,
וא"כ באמת יש מקום לספק בלשון, אי דנכנסו זא"ז והגיפו
הדלתות, וזירושלמי יש תרעא טריק סוטה דהיינו סגור
במנעול מוגף רכיב"י הרי דמוגף ואינו סגור במנעול וא"כ
הגיפו הדלתות שבמהר"ס גם כן אינו במנעול, וק' דז"א אלא
יחוד, ויהי' מוכרח כדברי מעב"ת נ"י דנכנסו זא"ז הוא שעושה
לכיעור, אלא דא"כ ז"ע דהשמיט המבאר זירושלמי סגירת
מנעול בלא שנכנסו זא"ז, לכן יותר נכון דוקא זירושלמי
דמקודם נקט לסגירת מנעול, וכ"מ בסמ"ק מעתיק לשון הר"מ
שנכנסו זא"ז וסגר הדלת במנעול, וא"כ נכנסו זא"ז לאו דוקא
אלא אורחא דמלתא נקט תחילה אזל אידך והדר השני, ולא
ביחד כי היכי דלא ירגישו הרואים, כדמוכח מהירושלמי דלשון
זה ל"ד = לאו דוקא =, אלא כל שסגרו במנעול הוי כיעור וא"כ
נהפוך הוא שדברי הרמ"א בשו"ת ז"ע, דכיון דחיישינן לכיעור
דאופל למה החליטו בסגירת מנעול דאין אוסרים על היחוד.

כבוד חביבי הגאון רבי מאיר נ"י בה"מ ספר בית
מאיר כתב אלי בזה הלשון ...

מה דהעלה מר כבודו בדיבור זה, דיחוד אינו בכלל דבר מכווער
זהו ברור ואמת כהוכחת רוס גאונו נ"י, אולם מ"ש מכח זה
בד"ה ובאמת איני מצין כראוי, דמה זה שהזכיר מהר"ס
שנכנסו זא"ז והגיפו הדלתות לכאורה זהו לא הוי רק סתירה
בעלמא וכדכתב הרשב"א (סי' אלף רנ"א) והרי כבר בררנו וכו'
וגם בלשון הרמ"א וכו', אמת שם הוא לשון הרשב"א והגפת
דלתות שאמרתי אין זה יחוד עד שיהא הבית נעול במנעול, אבל
באמת זהו ליטא כדמוכח מהש"ס דדייקא פ"פ לרה"ר = פתח
פתוח לרשות הרבים = הוא דאין זה משום יחוד ואיכא למידק
מיניה הא פתח סתום אפילו אינו נעול והוא פונה לרה"ר או
פתוח לחצר, והוא עמה ביחוד בהצית הוי יחוד, וכן משמע
מדאמר רב כהנא שם בקידושין (דף פ"א) אנשים מצפנים
ונשים מבחוץ חיישינן משום יחוד, ופירשו דשמא ילא אחד מהם
ויתיחד עם הנשים, הרי אף אם נימא דבחדש שיאל לחדר
האנשים שבתוכו, ומה חשש יחוד וכו' א"ו אפילו בלא סגירת
מנעול הוי יחוד וה"נ מוכח מהר"ש (פ' כי"ד) שכ' ונראה
דבסתירה לחוד בלא קינוי אע"ג דאדעתא דניאוף איסתרה
כעובדא שלהי נדרים, ומה ראה שם דאדעתא דניאוף היה יותר
מבאחר בשלמא העובדא השני' י"ל כדאימא בתוספ' כתובות
(דף י"ג) וי"ל דנואף שאני אבל העובדא קמייתא מהיכי ידעינן
דאדעתא דנואף אסתתר וכו', אם לא הוי מיהרזק בביתה
ופירש"י שהיה סגור עם אשה בבית ואלו דבלא סגרה אפילו
יחוד לא הוי, פשיטא שא"א לדונו באסתתרה אדעתא דניאוף
יותר מבאחר, וכן מוכח מתוס' כתובות (דף י"ג) דאל"כ לא

סי' ק"א (ריש ד"ה מ"ש מעב"ת נ"י לסתור)

יחוד מקרי [ומה דפסק הרשב"א האיבעיא לקולא במוגף ואינו
סגור, י"ל דהוי ס' דרבנן, וביותר אם נימא דהירושלמי מיירי
רק דתלא מצעלה, אם בא לגרשה לזי"ש בלא כתובה כמ"ש הנ"י
הנ"ל, א"כ ככה"ג דהוא רק לזי"ש פסקינן לקולא] ...

תשובתי להגאון המפורסם הנ"ל. ...

מ"ש מעב"ת נ"י לסתור דברי, די"ל דכל סגור במנעול הוי
כיעור, וההיא דשו"ת הרשב"א ע"כ הגירסא אין זה יסוד וכו',
דבריו נכונים ומוכרחים בשו"ת רשב"א, דבדאי גם בלא סגור